

A: B: C: D: ... enhetsbeteckningar på olika diskar i en MS-DOS-dator. Namnen används fortfarande i Windows.
C: används för operativsystemet

Adobe Reader en gratisprogramvara från Adobe för att läsa PDF-dokument.

ADSL Asymmetric Digital Subscriber Line ett sätt att skicka data och text till och från internet. Assymetriskt innebär normalt att överföringshastigheten *till datorn* är högre än *från datorn*.

Apple grundat 1976 av Steve Jobs och Steve Wozniak. Deras första datorer Apple I och Apple II följdes av Apple Lisa och Macintosh 1984. Gör nu allt från smarta telefoner och läsplattor till laptop och servrar. Appledatorerna använder operativsystemet OS X.

Bildskärm där resultatet från datorns program visas. Tidigare var *crt-skärmar* vanliga, numera används i stort sett bara de platta *lcd-skärmarna*.

Bildstorlek hur stor plats i kB eller MB en bild behöver för att lagras. Kan även betyda hur många bildpunkter som bilden består av.

Bit är den minsta informationsenhet som kan skickas via ett modem. Bit skrivs med *gemen b*.

kbit	=	tusen bits
Megabit	=	miljon bits
Gigabit	=	miljard bits

Bläckstråleskrivare skriver text och bilder genom att spruta bläckdroppar på papperet.

Boot Camp som ingår i Mac OSX som gör att det går att installera Windows operativsystem på nyare Macintosh-datorer med Intel-CPU.

Brandvägg eller **firewall** en dator eller ett som skyddar datorn från obehörigt intrång.

Byte eller **oktett** har 8 binära positioner vilket kan ge 256 olika kombinationer. En bokstav är normalt en oktett. *Byte* skrivs med ett *versalt B*. Storlekar på filer, minne och diskar skrivs så här:

kB	= kilobyte	= tusen oktetter
MB	= Megabyte	= miljon oktetter
GB	= Gigabyte	= miljard oktetter
TB	= Terabyte	= biljard oktetter

Caps-lock en tangent på tangentbordet som gör att bokstäver blir VERSALA.

CD-, DVD-spelare den enhet som kan läsa CD- och DVD-skivor i datorn.

CD-R, CD+R, DVD-R, DVD+R, CD-RW och **DVD-RW** är olika sätt för att skriva data till CD- och DVD-skivor.

Defragmentering ett sätt att sortera data på hårddisken så att datorn hittar informationen lättare = snabbare dator.

Digitalkamera lagrar bilderna digitalt, dvs som ettor och nollor. En analog kamera lagrar bilderna på film.

Diskett floppy disc ett tidigare sätt att lagra data på små snurrande mjuka skivor med kapacitet upp några MByte.

F1 – F12 tangenter som används för olika uppgifter i ett program.

FAQ Frequently asked questions vanligt förekommande frågor: en samling av de mest vanliga frågorna och svaren

Gemena tecken abc... får man när skifttangenter inte är nedtryckt.

Grafikkortet är den datorkomponent som ritat upp bilder och bokstäver på bildskärmen.

Hårddisk en låda med en eller flera snurrande skivor för att lagra program och data.

Hårdvara, hardware de delar av datorn som man kan se och känna på.

iPad en läsplatta som Apple presenterade 2010 som klarar att läsa böcker, mejla och surfa.

iPhone en smart telefon utvecklad av Apple 2006 och kombinerar telefonen med kalender, mejl, kamera mm. iPhone öppnade denna marknad för flera aktörer.

iPod de enklare är musikspelare, de mer avancerade har funktioner som liknar läsplattor.

JPEG en vanlig komprimeringsmetod för digitala bilder.

Kindle en e-boksläsare, läsplatta, från Amazon.com.

Komprimering ett sätt att minska storleken på en fil. Många digitala kameror använder jpeg-komprimering.

LAN Local Area Network ett lokalt nätverk som kopplar ihop datorer, servrar och skrivare.

Laptop eller **notebook** är en bärbar dator.

Laserskrivare en skrivare som använder laserteknik till att skriva papper.

Linux ett unix-liknande operativsystem vars grundkod skapades av Linus Torvalds 1991. Finns i ett flertalet varianter som RedHat och Ubuntu

Läsplatta, pekt dator, e-boksläsare eller tablet-pc. Se även iPad och Kindle.

Mac eller **Macintosh** en persondator som tillverkas av Apple. Finns både som stationär som bärbar.

Mac OS ett operativsystem som Apple Computer utvecklade från 1984 till 1999. Ersattes då av Mac OSX.

Mac OSX (X = romerska siffran 10) ett operativsystem baserad på Unix som används på Macintoshdatorer.

Megapixel är det antal miljoner bildpunkter som en digital kamera kan exponera. Storleken för bilden på disken beror på antalet bildpunkter samt komprimeringsnivå. Mindre komprimering ger högre kvalitet och tar större plats på disken. Följande storlekar är ungefärliga.

Megapixel	JPG	Storlek på disk
3	Medel kvalitet	500 kB
10	Medel kvalitet	2,5 MB
10	Hög kvalitet	5 MB

Microsoft grundades 1975 av Bill Gates och Paul Allen. Fick i uppdrag av IBM att utveckla *PC-DOS* till IBM-PC. Det egna operativsystemet *MS-DOS* såldes till tillverkare av IBM-kompatibla datorer och var grunden för Windows. Microsoft gör även kompletta kontorsprogram samt utvecklingssystem.

Mikrodator eller **hobbydator** en föregångare till PC.

Minneskort ett digitalt minne som används i kameror, telefoner och andra enheter.

Minidator en mindre dator än stordator och större än mikrodatorn. Används i praktiken inte längre. Idag används termen *minidator* för Netbook.

Mjukvara, programvara, software (SW) är det som får datorn att utföra olika funktioner. Ibland även data som resultat från programmen.

Mobilt bredband kopplar en bärbar dator till internet utan fasta ledningar.

Moderkort är det kort i en stationär dator där processorn, grafikkorten, minnen och alla kablar är anslutna till.

MP3 MPEG-1 Audio Layer 3 ett lagringsformat för ljud.

Mus används för att styra program i datorer.

NAS Network Attached Storage en server som används i ett lokalt nätverk för att lagra mediafiler som t ex ljud och film. Vanligt i hembiosystem.

Netbook, en bärbar pc som är mindre än en laptop. Kallas även *minidator*.

Num-lock en tangent på tangentbordet som gör att de numeriska tangenterna blir siffror i stället för pilar.

Operativsystem eller **OS** en programvara som finns i datorn och ser till att det går att starta program, ta emot text och information från tangentbordet och musen samt lagra på hårddisken och skriva ut dokument. Vanliga OS i dag är Mac OSX, Linux och Windows.

PC, Personal Computer visades av IBM 1981 med max 640 kB minne, disketter och operativsystemet *PC-DOS*. Med PC menar man oftast numera IBM-kompatibla persondatorer med operativsystem som Windows och Linux

PDF Portable Document Format ett elektroniskt dokument som ser lika ut oberoende av datorsystem och modell. Kallas ibland Acrobat. Kan läsas av Adobe Reader.

Pekplatta ett alternativ till mus. Vanligt i bärbara datorer.

Pixel, bildpunkt den minsta enhet en bild kan delas upp i.

Pixlar/tum (dpi), Pixlar/cm hur många bildpunkter det ryms på en tum (2,54 cm) eller en cm.

Processor eller **CPU** är de kretsar i datorn som gör 'tanke'-arbetet.

QuickTime ett digitalt videoformat som liknar *MPEG-4* utvecklat av Apple för att visa rörlig film och ljud.

RAM Random Access Memory det minne som används av datorn för tillfällig lagring av program och data.

RAW-format bilderna lagras i kameran utan komprimering.

Router en kommunikationsdator som bland annat styr trafiken i ett nätverk.

SATA Serial ATA ett sätt att ansluta hårddisken till datorn.

Server en dator som är ansluten till ett nätverk och kan användas för lagring av digitala filer.

SSD Solid State device en enhet för att lagra data utan rörliga delar. Kommer att ersätta hårddiskar.

Stordator eller **mainframe** ett datorsystem var kopplad till skrivare, bandstationer och ett stort antal enkla terminaler.

Tangentbord där man skriver in text till datorn.

Tangentkombinationer i de flesta, men inte alla, program: håll Ctrl-tangenten nedtryckt när bokstaven trycks ned. *Ctrl-s* sparar det pågående dokumentet på disken. *Ctrl-c* kopierar det markerade dokumentet eller texten. *Ctrl-v* klistrar in det som sparades med Ctrl-c. *Ctrl-z* ångrar den senaste tangentryckningen. Fler finns på support.microsoft.com/kb/126449

Teckensnitt eller **font** är den design som tecknen har som ger dem dess utseende på skärmen och i utskriften.

Unix ett operativsystem som har rötterna i minidatorerna på 1970-talet. Finns idag även på PC.

Upplösning hur många bildpunkter det ryms på en bestämd yta.

USB-minne är ett minne som ansluts till en USB-kontakt.

Versaler ABC... kallas även felaktigt för stora bokstäver. Man får versaler när skift eller Caps-lock är aktiverat.

Windows ett operativsystem som Microsoft utvecklade med start 1985. Under åren har det kommit ett flertal varianter av Windows. Den senaste är Windows7.

WLAN Wireless Local Area Network ett trådlöst LAN ofta med en begränsad räckvidd.

Utgåva 2010-10-13 Om du behöver flera kort, hämta en ny PDF från www.it-design.se/helpcards och skriv ut.

Förkortningarna är sammanställda av KG Jonsson-Finne.

Datorer och alla dessa förkortningar

Den digitala motorvägen med kunniga trafikanter och fungerade trafik

---

Interactive Design

www.it-design.se • info@it-design.se

© Interactive Design 2010